

Handläggare
Katarina Forslöw
Telefon: 076- 122 87 59**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2019-06-11, p.31

Svealandskusten 2019- årsrapport från Sealands kustvattenvårdsförbund

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna anmälan av Svealands kustvattenvårdsförbunds årsrapport ”Svealandskusten 2019”
2. Översända tjänsteutlåtandet för kännedom till Svealands kustvattenvårdsförbund

Anna Hadenuis
FörvaltningschefMaria Svanholm
Avdelningschef

Sammanfattning

Svealands Kustvattenvårdsförbund bedriver miljöövervakning och samordnar recipientkontroll längs Svealandskusten. Förbundet har redovisat de mätningar som genomfördes 2018 i sin senaste årsrapport, ”Svealandskusten 2019”. Mätningarna visade överlag att de flesta kustvattenförekomsterna inte når upp till god ekologisk status. Det har under 2018 varit en sommar med varmt, rekordsalt och syrefattigt vatten längs Svealandskusten. Fosforhalterna var höga i Stockholms och Södermanlands mellersta och yttre delar. Ovanligt stora algmängder, mätt som klorofyll, förekom i juli i ett stråk från Stockholms norra skärgård ner längs Södermanlandskusten. För att förbättra vattenmiljön behövs lokala åtgärder verkställas.

Stockholms stad ingår i förbundets styrelse sedan 2018. Staden representeras också i förbundets beredningsgrupp genom miljöförvaltningen och Stockholm Vatten och Avfall AB.

Stockholm har sedan förbundet startade, tillsammans med flera andra medlemskommuner, verkat för en mer åtgärdsinriktad verksamhet inom förbundet för att kunna föreslå lämpliga åtgärder för en bättre vattenmiljö.

Bakgrund

Verksamhetsområdet för Svealands Kustvattenvårdsförbund (SKVVF) omfattar kustvatten i Uppsala, Stockholms och Södermanlands län och sträcker sig till länsgränsen mot Gävleborgs län i norr samt till länsgränsen mot Östergötlands län i söder. Förbundet, som bildades 2000, är en ideell förening som i huvudsak finansieras genom medlemsavgifter. Medlemmarna består av 22 kommuner, två länsstyrelser, två landsting, 13 privata och kommunala bolag samt 12 intresse- och ideella föreningar. Kommunerna betalar årligen en rörlig serviceavgift, 1,05 kr/invånare, som baseras på invånarantal, samt en fast medlemsavgift på 1000 kr. Stockholms stad betalar en avgift baserad på det totala invånarantalet i staden oavsett om de är bosatta i det primära avrinningsområdet eller inte. Detta eftersom i princip allt avloppsvatten från stadens invånare leds ut i kustvattnet, antingen via utsläpp från Bromma och Henriksdals avloppsreningsverk i Strömmen eller via Himmerfjärdsverket i Himmerfjärden. Dessutom betalar Stockholm Vatten och Avfall en separat service- och medlemsavgift. Den totala kostnaden för staden uppgår till cirka 1 mkr/år. Förbundets budget för året 2019 är 3,8 mkr varav 3,5 mkr är service- och medlemsavgifter.

Förbundet ska enligt stadgarna verka för en god vattenvård utmed Svealandskusten genom att bygga upp en kunskapsbas, dels om kustvattnets kvalitet och dels om orsaker till påverkan. Sedan år 2001 sker en årlig miljöövervakning i kustvattnet, genom institutionen DEEP på Stockholms universitet.

Stockholm stad är sedan årsstämman 2018 representerad i styrelsen. Vid årsstämman 2019 valdes Jonas Nilson (M) in som ordinarie ledamot. Alexandra Grimfors (M) inväntas att tillsättas som ersättare.

Information om förbundet samt rapporter och data om Svealands kustvatten finns på förbundets hemsida, www.skvvf.se. Denna kompletteras av www.svealandskusten.se, ett samarbetsprojekt mellan förbundet och Östersjöcentrum vid Stockholms universitet.

Årsrapportens innehåll

Förbundets mätverksamhet redovisas i en årsrapport (bilaga 1) som i år innehåller två artiklar skrivna av förbundets miljöanalysfunktion

vid Stockholms universitet: dels den årligen återkommande artikeln ”Tillståndet i kustvattnet” som redovisar resultaten från det senaste kalenderåret, 2018, dels artikeln ”Skärgården i ett varmare klimat – kommer syresituationen försämras?” som jämför huruvida varmare klimat har någon påverkan på syresituationen i ytter- respektive innerskärgården.

I rapporten finns också artiklar skrivna av externa experter i syfte att bidra till förståelsen för miljöförhållandena och utvecklingen av tillståndet i kustvattnet. Dessa är: ”Hur klart kan det bli?”, ”Mälaren – en sjö för miljoner”, ”Vegetation och rovfisk – viktiga för ett välfungerande kustekosystem”, ”Fisk längs Svealandskusten”, ”Vattnet åter klart i Björnöfjärden – ett framgångsrecept” samt ”Kan musselodlingar minska övergödningen i Östersjön?”

Tillståndet längs kusten

Den senaste officiella klassningen (VISS) av kustvattnens ekologiska status genomfördes under 2013 och omfattar perioden 2007-2012. Under 2019 förväntas en ny ekologisk status för Svealandskustens vatten sammanställas. För många av kustvattenförekomsterna har klorofyllhalten blivit avgörande för statusbedömningen. I vissa fall har även bottenfauna och biovolym för växtplankton påverkat statusen. För en mer djupgående redovisning av resultaten hänvisas till rapporten.

Figur 1. Den av vattenmyndigheten senaste klassningen av den ekologiska statusen för vattenförekomster i Svealands kustvatten (www.viss.lst.se).

Övriga frågor i rapporten

På uppdrag av länsstyrelsen har förbundets miljöanalysfunktion utvärderat förbundets all data för att få ett underlag för eventuell modifiering av mätprogrammet från 2020. Utvärderingen visar att några mätstationer helt kan rationaliseras bort utan påtaglig inverkan för bedömning av miljötillståndet, varken i berörda vattenförekomster eller längs kusten som helhet. Förslagen kommer under året att diskuteras inom förbudet och med medlemmarna.

Regionalt projekt om tömningsstationer

Svealands kustvattenvårdsförbund har startat ett regionalt samarbete för att förbättra systemet och antalet tömningsstationer för båtlatriner. Detta för att ge en bättre vattenkvalitet till det känsliga kustvattnet.

Vattnet åter klart i Björnöfjärden – ett framgångsrecept

Genom BalticSea2020s projekt ”Levande kust” har den kraftigt övergödda Björnöfjärden på åtta år blivit en frisk fjärd med klart vatten och rikt växt- och djurliv. Fosfortillförseln har minskat med omkring 70 procent och numera uppnår Björnöfjärden, som en av tre längs Svealandskustens provtagningsplatser, god status för totalfosfor. Fjärden är på väg mot ett naturligt fisksamhälle med syresatta bottnar och rikt djurliv. Ett framgångsrecept redo att inspirera att återställning av övergödda havsvikar är möjligt. Fällning av sediment pekas i lokalt åtgärdsprogram för Brunnsviken ut som den mest kostnadseffektiva åtgärden för att minska fosfornivån. Åtgärden planeras till hösten 2019/våren 2020.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Svealands Kustvattenvårdsförbunds mätverksamhet är av stor betydelse för medlemmarnas arbete med att förbättra miljön i kustvattnet och en viktig förutsättning för att kostnadseffektiva åtgärder ska kunna vidtas. Kunskapen som finns i förbundet är också ett betydelsefullt underlag i vattenmyndighetens arbete med att klassa statusen i kustområdet och har varit av stort värde för arbetet med att ta fram det nya åtgärdsprogrammet för Norra Östersjöns vattendistrikt som beslutades av vattenmyndigheten i slutet av 2016.

Stockholm har sedan förbundet startade, tillsammans med flera andra medlemskommuner, verkat för en mer åtgärdsinriktad verksamhet inom förbundet. Med åtgärdsinriktad verksamhet avses att arbetet kring åtgärdsanalys och att föreslå lämpliga åtgärder, utifrån en helhetssyn, fördjupas. Målet är att de tio kommuner som har strandlinje mot innerskärgården ska ta fram ett gemensamt

åtgärdsunderlag i form av ett lokalt åtgärdsprogram för Stockholms inre skärgård. Ingen av innerskärgårdens sjutton vattenförekomster uppnår idag god vattenstatus. De är framför allt påverkade av utsläpp från hamnverksamhet, fritidsbåtsverksamhet, tre stora avloppsreningsverk, enskilda avlopp, jordbruk och urbant dagvatten. När det gäller övergödningen är det jordbrukets och avloppsreningsverkens utsläpp av fosfor och kväve i avrinningsområdet som utgör den stora delen av påverkan.

Inom ramen för arbetet med ett lokalt åtgärdsprogram för innerskärgården skulle de mest kostnadseffektiva åtgärderna för att följa miljökvalitetsnormerna kunna identifieras. Varje kommun ansvarar därefter för implementering och genomförande av åtgärdsprogrammet i respektive kommun.

Förvaltningen föreslår att staden fortsätter verka för att förbundet tar ansvar för att detta arbete startas upp. Förbättrad vattenkvalitet i flera av stadens kustvatten, till exempel Lilla Värtan, är även en förutsättning för att omkringliggande vatten, som Edsviken och Brunnsviken, på sikt kan nå god vattenstatus.

Slut

Bilagor

1. Svealandskusten 2019 – Årsrapport från Svealands Kustvattenvårdsförbund